

KLAGANDE

Kommunstyrelsen i Munkedals kommun
455 80 Munkedal

MOTPART

██████████ ██████████
Ombud: Christian Källström
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 19 december 2014
i mål nr 12767-14, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer kommunstyrelsens beslut den 11 november 2014.

Kammarrätten beslutar att sekretessbestämmelsen i 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på de uppgifter om enskilds personliga förhållanden som lagts fram vid kammarrättens förhandling inom stängda dörrar och inte tagits in i denna dom.

YRKANDEN M.M.

Kommunstyrelsen i Munkedals kommun yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer kommunstyrelsens beslut den

11 november 2014. Kommunstyrelsen anför bl.a. följande. Det är ostridigt att [REDACTED] har olika funktionsnedsättningar som påverkar hennes liv och vardag samt att hon tillhör den personkrets som kan ha rätt till insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Hennes funktionsförmåga är dock mer omfattande än vad som gjorts gällande. [REDACTED] har under senare år mognat och förvärvat nya färdigheter. Det har visat sig att hon har förmåga att tillgodose många av sina grundläggande behov själv eller med endast muntligt stöd. Sådant muntligt stöd i form av uppmaningar eller tillsägelser är inte att betrakta som hjälp med grundläggande behov. [REDACTED] behov av hjälp har således minskat. Detta stöds av intyg om ADL-förmåga den 19 mars 2014 av arbetsterapeuten [REDACTED]

Vidare är såväl skolan som hemmet kända miljöer för [REDACTED]. Hon borde därför kunna föra över kunskap mellan dessa platser och även i hemmet utöva de ADL-färdigheter som hon uppvisar i skolan. Därtill måste man göra skillnad mellan å ena sidan behov av hjälp och å andra sidan hjälp som faktiskt ges utan att något behov egentligen föreligger. Den hjälp som [REDACTED] får i hemmet med ADL-moment som hon själv klarar av att utföra kan således inte beaktas vid bedömningen av hennes rätt till personlig assistans. [REDACTED] behov av hjälp med grundläggande behov har beräknats uppgå till 6 timmar och 36 minuter per vecka eller knappt en timme per dag. Detta hjälpbehov bedöms inte vara av tillräcklig omfattning eller av tillräckligt integritetskänslig karaktär för att rätt till personlig assistans ska kunna anses föreligga.

[REDACTED] anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Hon tillhör den personkrets som kan beviljas insatser enligt LSS och hon behöver dessutom hjälp med att tillgodose sina grundläggande behov. Hon är därför en av de personer som har de mest omfattande behoven av hjälp. Det stämmer att hon har utvecklats men detta beror på att hon har fått personlig assistans. Om insatsen tas bort riskerar hon att gå

tillbaka i sin utveckling. Vidare är hennes behov av hjälp, som varierar beroende på hennes dagsform, mer omfattande än vad kommunstyrelsen har angett. Kommunstyrelsens utredning bygger nästan uteslutande på uppgifter från hennes skola. Hennes hjälpbehov är dock större hemma än i skolan. Detta beror på att hon ständigt får stöd i skolan samt att hon har svårt att tillämpa det som hon har lärt sig där i sin hemmiljö. Dessutom har hon begränsad ork, vilket påverkar hennes funktionsförmåga i hemmet efter att hon varit i skolan. Därtill är innebörden av att ha ett hjälpbehov en definitionsfråga. Om man exempelvis har en tid att passa, kan man behöva hjälp med att utföra moment som man i och för sig klarar av själv.

Hennes behov av hjälp med grundläggande behov är redan utifrån den tid om 6 timmar och 36 minuter som kommunstyrelsen har beräknat av sådan omfattning och karaktär som krävs för rätt till personlig assistans. Det är dessutom fråga om ett dagligen återkommande hjälpbehov. Vidare anges i utlåtande den 22 maj 2015 av psykologen [REDACTED] att hon fungerar på samma nivå som ett barn mellan 3–6 års ålder, varför man kan anta att hon inte skulle klara sig utan hjälp. Mot denna bakgrund har hon rätt till personlig assistans.

Kammarrätten har hållit muntlig förhandling. Vittnesförhör har på [REDACTED] [REDACTED] begäran hållits med specialpedagogen [REDACTED] pedagogen [REDACTED] arbetsterapeuten [REDACTED] psykologen [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED].

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] har rätt till personlig assistans enligt LSS. Kommunstyrelsen har beräknat hennes behov av hjälp med grundläggande behov till 6 timmar och 36 minuter per vecka. Den beräknade tiden innefattar tid för hjälp med personlig hygien, av- och påklädning samt i mindre utsträckning kommunikation.

██████████ menar att hennes behov av hjälp är mer omfattande än vad kommunstyrelsen har angett samt att behovet är större i hemmet än i skolan. Hon menar också att hon inte kan klara sig utan hjälp. Kammar-rätten anser att det av utredningen visserligen framgår att ██████████ i sin vardag har ett behov av stöd i många olika situationer. Det har dock av utredningen, bl.a. genom uppgifter som lämnats i vittnesförhör, inte kommit fram annat än att ██████████ har förmåga att tillgodose de flesta av sina grundläggande behov själv eller med stöd av muntlig vägledning i form av aktiverings- och motivationsinsatser. Det framgår inte av utredningen att detta muntliga stöd kräver ingående kunskaper om ██████████ eller att det finns ett behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Denna del av hennes hjälpbehov kan, även om det är av kontinuerlig art, därför inte anses avse hennes grundläggande behov (jfr t.ex. RÅ 2003 ref. 33).

Mot denna bakgrund saknas det skäl att ifrågasätta kommunstyrelsens beräkning av tidsåtgången för ██████████ behov av hjälp med sina grundläggande behov. Kammarrätten har därmed att ta ställning till frågan om den beräknade tiden är tillräcklig för att ██████████ ska kunna anses ha rätt till personlig assistans.

Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 2009 ref. 57 uttalat följande. Någon bestämd undre tidsgräns för hjälpen med att tillgodose de grundläggande behoven låter sig inte uppställas. Det är samtidigt uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans. Även om själva tidsåtgången inte är påfallande stor måste dock en samlad bedömning göras bl.a. med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens. Såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter måste beaktas. Även hur ofta hjälpen behövs framstår som en viktig faktor.

Kammarrätten anser att det hjälpbehov som har godtagits är av begränsad omfattning. Även med beaktande av att det till viss del avser personlig hygien samt att det är regelbundet återkommande anser kammarrätten vid en samlad bedömning att [REDACTED] behov av hjälp för att tillgodose sina grundläggande behov inte är av sådan omfattning som förutsätts för rätt till personlig assistans. Kommunstyrelsens överklagande ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Raymond Grankvist

Eveline Nilsson

Ewa Mårdberg
referent

/Gustaf Milton

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avdelning 3 Enhet 32

DOM
2014-12-19
Meddelad i
GöteborgMål nr
12767-14**KLAGANDE**

[REDACTED]

Ombud: Christian Källström
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro**MOTPART**Kommunstyrelsen i Munkedals kommun
455 80 Munkedal**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Kommunstyrelsen i Munkedals kommuns beslut den 11 november 2014

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten förklarar att [REDACTED] har rätt till insatsen biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans. Målet visas åter till Kommunstyrelsen i Munkedals kommun för fortsatt handläggning.

BAKGRUND

Kommunstyrelsen i Munkedals kommun avslog [REDACTED] ansökan om personlig assistans med motiveringen att hennes grundläggande behov inte är så stora att det finns rätt till personlig assistans. I utredningen som låg till grund för beslutet har [REDACTED] behov av stöd och hjälp med de grundläggande behoven bedömts till 6 timmar och 36 minuter per vecka.

YRKANDEN M.M.

[REDACTED] yrkar att hon ska beviljas personlig assistans med 42 timmar per vecka och anför i huvudsak följande. Den av kommunen beräknade tiden, avseende hjälpbehovet för de grundläggande behoven, om 6 timmar och 36 minuter per vecka brukar normalt sett räcka för att det ska föreligga en rätt till assistans. Kommunen har vidare varken visat eller ens påstått att det skett någon form av förbättring av funktionsförmågan som medför att inte längre skulle föreligga en rätt till assistans. Om de redan beaktade 6 timmarna och 36 minuterna inte skulle anses tillräckliga för att bevilja assistans bör personer som på grund av sina psykiska funktionshinder är helt ur stånd att klara sig själv få rätt till assistans. Hon är helt ur stånd att klara sig själv och hon bör därför ha rätt till assistans.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE*Tillämpliga bestämmelser*

Personer som omfattas av personkretsen i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna

ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv (7 § LSS).

Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans är en insats för särskilt stöd och service (9 § 2 LSS).

Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § första och andra stycket LSS).

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om [REDACTED] behöver hjälp med sina grundläggande behov i sådan omfattning att hon är berättigad till personlig assistans.

Kommunen har bedömt [REDACTED] behov av stöd och hjälp med de grundläggande behoven till 6 timmar och 36 minuter per vecka och utifrån utredningen i målet anser inte förvaltningsrätten att det finns anledning att göra en annan bedömning. Denna omfattning av hennes behov av hjälp med sina grundläggande behov måste, enligt förvaltningsrättens mening, anses vara tillräcklig för att berättiga till personlig assistans. [REDACTED] har därmed också rätt till personlig assistans för andra personliga behov om de inte tillgodoses på annat sätt. Det

ankommer dock på kommunstyrelsen att som första instans närmare utreda och bedöma omfattningen av hennes övriga behov. Målet ska därför visas åter till kommunstyrelsen för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1B)

Susanne Nilsson

Rådman

I avgörandet har även nämndemännen Britt-Marie Björklund, Christina Wallin och Diako Sheikh Aghaei deltagit.

Föredragande i målet har varit förvaltningsrättsnotarien Albert Gustavsson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.